

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum præter hæc contineat aliqua præcepta moralia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

precepta legis veteris ponere. s. moralia, quæ sunt de dicamine legis naturæ: cæremonialia, quæ sunt de terminationes cultus diuini: & iudicialia, quæ sunt de terminationes iustitiæ inter hoïes obseruandæ. unde cum Apost. Ro. 7. dixisset, quod lex est sancta, subiungit, quod mandatum est iustum, & bonum, & sanctum. iustum quidem quantum ad iudicialia: sanctum quantum ad cæremonialia (nã sanctum dicitur quod est Deo dicatum) bonum, id est, honestum, quantum ad moralia.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod tam præcepta moralia, quam etiam iudicialia, pertinent ad directionem vitæ humanæ: & ideo vtraque continetur sub vno membro illorum, quæ ponit August. s. sub præceptis vitæ agendæ.

Ad SECVNDVM dicendum, quod iudicium significat executionem iustitiæ, quæ quidem est s. m. applicatio rationis ad aliqua particularia determinate: vnde præcepta iudicialia cõmunicant in aliquo cõmuni moralibus, in quantum scilicet a ratione deriuantur: & in aliquo cum cæremonialibus, in quantum scilicet sunt quedam determinationes cõmunium præceptorum: & ideo quandoque sub iudiciis comprehenduntur præcepta iudicialia, & moralia, sicut dicitur Deut. 5. Audi Israel cæremonias atque iudicia: quandoque vero iudicialia, & cæremonialia, sicut dicitur Leu. 18. Facietis iudicia mea, & præcepta mea seruabitis. ubi præcepta ad moralia referuntur, iudicia vero ad iudicialia & cæremonialia.

Ad TERTIVM dicendum, quod actus iustitiæ in generali pertinet ad præcepta moralia: sed determinatio eius in speciali pertinet ad præcepta iudicialia.

¶ Super Questionis 99. Artic. quintum & sextum.

ARTICVLVS V.

Vtrum aliqua alia præcepta cõtineantur in lege veteri præter moralia, iudicialia, & cæremonialia.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur quod aliqua alia præcepta cõtineantur in lege veteri præter moralia, iudicialia, & cæremonialia. Iudicialia enim præcepta pertinent ad actum iustitiæ, quæ est hominis ad hominem, cæremonialia vero pertinent ad actum religionis, quæ est ad Deum colitur: sed præter has sunt multæ aliæ virtutes. s. temperantia, fortitudo, liberalitas, & aliæ plures, ut s. f. dicitur. ergo præter prædicta oportet plura alia in lege veteri cõtineri.

¶ 2. Præter. Deut. 10. dicitur, Ama dominum Deum tuum, & observa eius præcepta, & cæremonias, & iudicia atque mandata: sed præcepta pertinent ad moralia, ut dicitur est. ergo præter moralia, iudicialia, & cæremonialia adhuc alia cõtinentur in lege, quæ dicuntur mandata.

¶ 3. Præter. Deut. 6. dicitur, Custodi præcepta domini Dei tui, & testimonia, & cæremonias, quas tibi præcepit. ergo præter omnia præcepta adhuc in lege testimonia continentur.

¶ 4. Præter. In Psal. 118. dicitur, In

ateternum nõ obliuiscar iustificationes tuas. * gl. id est, legem. ergo præcepta legis veteris non solum sunt moralia, cæremonialia, & iudicialia, sed etiã iustificationes.

SED CONTRA est, quod dicitur Deut. 6. Hæc sunt præcepta, cæremonia, atque iudicia, quæ mandauit dominus Deus uobis: & hæc ponuntur in principio legis. ergo omnia præcepta legis sub his comprehenduntur.

RESPON. Dicendum, quod in lege ponuntur aliqua tanquam præcepta, aliqua vero tanquam ad præceptorum impletionem ordinata. Præcepta quidem sunt de his quæ sunt agenda, ad quorum impletionem ex duobus inducitur, scilicet ex autoritate præcipientis, & ex utilitate impletionis, quæ quidem est consecutio alicuius boni utilitatis, delectabilis, uel honesti, aut fuga alicuius mali contrarij. Oportuit igitur in veteri lege proponi quedam, quæ autoritatem Dei præcipientis indicarent, sicut illud Deuter. 6. Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est. & illud Genes. 1. In principio creauit Deus cælum & terram: & huiusmodi dicitur testimonia. Oportuit etiam quod in lege proponerentur quedam præcepta obseruantium legem, & pœnæ transgredientium, ut patet Deuter. 28. Si audieris vocem domini Dei tui, faciet te excellentiorem cunctis gentibus &c. & huiusmodi dicuntur iustificationes, secundum quod Deus aliquos iuste punit, vel punit. Ipsa autem agenda sub præcepto non cadunt, nisi in quantum habent aliquam debiti rationem. Est autem duplex debitum, vnum quidem secundum regulam rationis: aliud autem secundum regulam legis determinantis, sicut Philosoph. in 5. Eth. distinguit duplex iustum, morale, & legale. Debitum autem morale est duplex: dicitur enim ratio aliquid faciendum vel tanquam necessarium, sine quo non potest esse ordo virtutis, uel tanquam utile ad hoc, quod ordo virtutis melius cõseruetur: & secundum hoc quedam moralium præcepta præcipiuntur, vel prohibentur in lege: sicut, Non occides, Non furum facies: & hæc proprie dicuntur præcepta: Quaedam vero præcipiuntur, uel prohibentur, non quasi præcepta debita, sed propter melius, & ista possunt dici mandata: quia quandã inductionem habent, & persuasionem, sicut illud Exo. 22. Si pignus acceperis vestimentum a proximo tuo, ante solis occasum reddas ei, & aliqua similia: unde Hier. dicit, quod in præceptis est iustitia, in mandatis uero charitas. Debitum autem ex determinatione legis in rebus quidem humanis pertinet ad iudicialia: in rebus autem diuinis ad cæremonialia. quãuis etiã ea quæ pertinent ad pœnam, uel pœnia, dici possunt testimonia, in quantum sunt protestationes quedam diuinæ iustitiæ. Omnia vero præcepta legis possunt dici iustificationes, in quantum sunt quedam executiones legalis iustitiæ. Possunt etiam aliter mandata a præceptis distingui, ut præcepta dicantur quæ Deus per se ipsum iussit: mandata autem, quæ per alios mandauit, ut ipsum nomen sonare uideretur. Ex quibus omnibus apparet, quod omnia legis præcepta continentur sub moralibus, cæremonialibus, & iudicialibus: alia uero non habent rationem præceptorum, sed ordinantur ad præceptorum obseruationem, ut dicitur est.

status hominum noui testamenti, quod scilicet, non sufficit quod desideremus bona temporalia: saluo tamen ordine ad Deum, quia hoc in perfectorum, & sub veteri lege est: sed oportet, ut contemptis temporalibus, spiritualibus inhaeramus. hic enim nouæ legis præceptio est status. Hæc enim, quàm pauci hodie ad nouæ legis statum spectant, & utinam ad veteris statum saltem pertineremus.

Glo. interlinearis ibid.

Cap. 7. te. 5.

In promm. 1 Marcu 2 me dio, repies i glo. ordinar.

Ad in isto art.